

Tinere vedete la Operă

(Costin Popa – 29 ianuarie 2014)

Un antic deziderat, acela al formării consistente a distribuțiilor Operei Naționale București și cu artiști români care activează în străinătate pare să se împlinească. Semnele există. Exemplu este recentul spectacol cu „Bărbierul din Sevilla” de Rossini, în care multe au fost premierele.

Mai întâi, apariția în rolul Don Basilio a basului clujean Adrian Sâmpetrean, cunoscut de pe afișele Operelor Scala din Milano, Berlin, Paris, Hamburg, Monte Carlo, Festivalului de la Salzburg etc., revenirea – de această dată în rolul Rosina – mezzosopranei Roxana Constantinescu, și ea prezentă la Opera de Stat din Viena, Operele din Los Angeles și Minneapolis, Deutsche Oper Berlin ș.a., precum și invitarea în fosă a italianului David Crescenzi, reputat dirijor rossinian.

Celor trei li s-au adăugat baritonul Șerban Vasile (Figaro), care a cântat recent la Metropolitan Opera din New York și cunoscutul tenor clujean Tiberius Simu (Contele Almaviva), cu prezențe la Opera de Stat din Viena, la Leipzig, Bordeaux, Bilbao etc., lângă care a evoluat în rolul Dr. Bartolo și un solist al Operei Naționale, basul Mihnea Lamatic. Nu o uit pe soprana lituaniană Eglė Chișiu, Berta.

Multe se pot distinge din această înșiruire: onorantele cărți de vizită, tinerețea, multinaționalitatea, dar și priceperea alcătuirii atractivei distribuții. Și numai viscolul a făcut ca sala să nu geamă de lume. Gândesc chiar că spectacolul ar putea fi duplicat după calmarea intemperiilor. Cine știe?

Un rossinian de marcă

Spuneam că David Crescenzi este specialist în muzica „Lebedei de la Pesaro”. Faptul s-a făcut remarcat de la primele acorduri. Se pare că și orchestra l-a iubit, l-a ascultat și l-a urmat cu o suplețe, pe care nu a avut-o de multă vreme. Exclud câte un corn... rebel și recidivist. Uvertura a pulsat în tempi ce i-au restituit atât spuma și verva, cât și nuanțele aerate. „Rubato”-uri de efect, suspensii minunate potrivite care confereau respirație și emoționalitate dezvoltării desenelor melodice, „diminuendo”-uri savante, toate l-au prezentat pe maestrul italian ca o personalitate a baghetei într-un asemenea repertoriu. A preferat ca renumitele „crescendo”-uri rossiniene să nu pornească de la piano, ci de la mezzoforte către fortissimo, evitând o lectură excesiv de diafană, ci de concepție viguroasă, anunțătoare a unui dinamic spectacol scenic.

Ambiția dirijorului, ca muzician complex, a fost să acompanieze și recitativele, drept pentru care o orgă electronică, setată pe sunet de clavecin, i-a stat pe pupitru. Versiunea aleasă a fost însă ambiguă, s-au identificat pe ici pe colo teme... mozartiene („Non più andrai” din „Nunta lui Figaro”) și chiar indigenul „Mulți Ani trăiască!”, străine de pana compozitorului. Hm! Sunt convins că Rossini n-ar fi privit cu ochi buni asemenea comentarii muzicale, după cum ar fi fost surprins și de nota de Sol natural acut, ce-i drept fabulos cântată („cât casa”) de excelentul Adrian

Sâmpetrean ca încoronare a faimoasei arii „a calomniei”, o notă care nu se regăsește în partitură. Oricum, publicul a fost copleșit de sonoritatea și extensia vocii tânărului bas. De fapt, și cavatina lui Figaro „Largo al factotum” este plină, prin tradiție, de acute nescrise, care oferă interpreților posibilități de etalare a capacităților. Cum s-a întâmplat și acum.

Șef de orchestră energic, atent, eficient și cu gestică plină de expresivitate, David Crescenzi a stăpânit un germene de decalaj „pe muchie de cuțit” al corului cu orchestra la ieșirea din scenă a lui Fiorello (primul act) sau unul venit dinspre Don Bartolo în ultimul act. Cu fermitate, cu pumnul stâng îndreptat către neatenți, dirijorul a rezolvat rapid totul.

În fine, dacă strategia generală a timpilor a funcționat adecvat, poate că în cavatina Rosinei, în aria lui Don Basilio și în prima parte a ariei lui Don Bartolo, un plus de alertețe n-ar fi stricat.

Prospețime și elan juvenil

Era firesc ca într-un spectacol în care tinerețea a dominat, să se joace debordant, vivace, cu mișcare multă, gestualitate diversă și mimică variată, relații active între personaje, replici rostite cu subtext, atitudini comice fără exagerări în gaguri. Spiritul operei buffa a triumfat în tot ce are el mai teatral, de bună calitate și gust. Nu au lipsit momentele încărcate de lirism, precum cel al serenadei lui Almaviva sau scenele finale dintre cei doi amorezi. Prin totul, a răzbătut plăcerea de a juca, de a contura fiecare erou sau eroină cu bucuria spectacolului rossinian.

Poate se aștepta ca elanul juvenil să dea în clocot pe alocuri și Figaro a părut chiar exagerat – nevrotic în mișcările din cavatină, din duetul cu Almaviva, mergând până la caricatural în actul ultim. Ca și Berta, cea foarte agitată în aria ce-i revine.

În schimb, Rosina a fost șarmantă, vioaie, subtilă, insinuantă, răutăcioasă, provocatoare și... îndrăgostită. L-am înțeles pe Almaviva, personajul cu ținută elegantă, într-adevăr nobiliară. O pereche potrivită.

Foarte echilibrat, fără excese de atitudine, plin de infiltrații șerpești a fost Don Basilio (cu perucă hidoasă!), iar Don Bartolo s-a prezentat în clasică tradiție buffo italiană, dar și românească – venită de la mari interpreți ai rolului.

Așadar un cast echilibrat, o echipă proaspătă, minunată.

Excelenți vocaliști

Rolul titular i-a revenit lui Șerban Vasile, bariton cu voce frumoasă și acute sigure, facile, pătrunzătoare. Le-a extrapolat un pic? Poate, dar cavatina a sunat spectaculos, cu multă brilianță, în pofida unor estompări („Figaro qua, Figaro là, Figaro sù, Figaro giù”). Dificultatea agilităților din duetul cu Rosina („Oh, che volpe sopraffina!...”) a fost evidentă. Sunt sigur că tânărul artist privește cu încredere spre studiu, perfecționări, evitarea forțării, creșteri în amplitudine de glas pe întreg ambitusul și cristalizări de expresii. Talentul pe care îl deține le prefigurează.

Demonstrația de belcanto autentic a venit din partea mezzosopranei Roxana Constantinescu, a cărei omogenitate în construcția frazelor muzicale s-a arătat exemplară în cavatina „Una voce poco fa”, în duetul cu Figaro și îndeosebi în aria „Contro un cor”. Intuiția artistică a condus-o la

colorizări minuțioase, inflexiunile venite din maleabilitatea glasului s-au unduit, legato-ul moale și cursiv al vocii sale catifelate a conferit fluiditate desenelor melodice, perlatura rossiniană a avut acuratețe. O notă de Si natural acut, apropiată de ideal, a încununat cavatina.

Marea generozitate timbrală, căldura, rotunjimea, dimensiunea masivă, percutanța acutelor, cantabilitatea, atribute ale glasului lui Adrian Sâmpetean, au impresionat. A fost genul tipic rossinian care descrie un „basso buffo nobile”, cu detalieri, accentuări de cuvinte și intenții vocale de fin umor, fără îngroșări. În afara ariei „La calunnia è un venticello...”, aduc atenției o simplă pildă definitorie, venită dinspre adresarea „Buona sera!” admirabil filată, după un prim sunet tunător. O pildă de inteligență în refuzarea uniformității, o pildă de rafinament. Viitorul tânărului artist este cât se poate de luminos și, fără riscul de a exagera, cred că în câțiva ani vom vorbi despre el ca despre unul dintre cei mai importanți bași ai lumii. Rolurile arhetipale îi vor fi accesibile vocal și mental, după ce va epuiza repertoriul belcantist în care excelează la ora actuală, la numai 30 de ani.

Tiberius Simu are un timbru liric seducător și cântă cu frumoasă linie de glas, evidentă în cavatina „Ecco ridente in cielo” sau în serenada „Se il mio nome saper...”. În vocalize, se mai pun în evidență anumite neomogenități de emisie, care alterează perlaturile.

O altă tipologie tradițională rossiniană, aceea de „basso buffo caricato”, caricaturală, a fost admirabil adusă pe platou de Mihnea Lamatic, cu voce frumos îmbrăcată în armonice și de un comic suculent. Câteva agilități ale ariei „A un dottor della mia sorte” sau ziceri furioase precum „Bricconi! birbanti!” au sunat voalat în raport cu orchestra.

Eglé Chișiu a cântat îngrijit dar cameral și reținut aria „Il vecchiotto cerca moglie”, rezervându-se pentru nota finală, La acut, care din păcate a fost întrucâtva stridentă. Dezvoltările se așteaptă.

Distribuția a fost completată, pentru personaje episodice, de doi interpreți cu glasuri frumoase, cunoscutul - din câteva roluri principale - Daniel Pop (Fiorello) și Ionuț Gavrilă (Sergentul).

Șerban Vasile și Tiberiu Simu

Roxana Constantinescu

Mihnea Lamatic și
Adrian Sâmpetean

Eglé Chișiu, Mihnea Lamatic,
Roxana Constantinescu
și Tiberiu Simu

În loc de încheiere

Alături de remarcabila seară cu „Bărbierul din Sevilla”, sfârșitul lunii ianuarie a adus o neșteptată premieră în ceea ce privește programarea spectacolelor primei scene lirice naționale. După îndelungi solicitări din partea criticii, au fost publicate pe website-ul oficial titlurile ce se vor reprezenta până la încheierea stagiunii. Deci cu cinci luni înainte. Fără distribuții însă, care – presupun – vor urma cât de curând. Nu trebuie să existe teama de schimbări, de înlocuiri. Sunt inerente, pot interveni oricând și eventualele modificări se pot anunța din mers. (Spre exemplu, în stagiunea trecută, Opera de Stat din Viena a comunicat pe parcurs peste 50 de schimbări în distribuții.) Opera Națională București a făcut, totuși, un prim pas, foarte important, înspre intrarea într-o normalitate europeană. Un pas de picic dar care denotă cunoaștere, receptivitate, preocupare și, mai ales, voință.

Începe să se contureze și profilul pe care îl urmează stagiunea, neclar până acum. Pare că se va păstra formula tradițională în București de „teatru de repertoriu”, în care apar și unele pachete de spectacole.

În fine, pentru ca managementul Operei Naționale să se alinieze cu totul suratelor lui europene și nu numai, este firesc ca până în iunie, să fie publicat întreg programul stagiunii viitoare, cu distribuții cu tot. Este o muncă grea dar nu imposibil de împlinit.